

به نام خدا

سال تحصیلی: ۱۴۰۱-۱۴۰۰

نام مدرس:	شماره اتاق:	شماره تلفن:	دانشکده: علوم انسانی و اجتماعی
سعید خانی	۱۰۴	۰۸۷۳۳۶۶۴۶۰۰ داخلی ۲۲۹۸-۱۰	نام درس: روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت
پیشنیاز: مبانی جمعیت‌شناسی مقطع: کارشناسی	Email: 1) s.khani@uok.ac.ir 2) s.khani63@gmail.com		تعداد واحد: ۲

جایگاه درس در برنامه درسی دوره:

درس روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت از دروس پایه تمام گرایش‌های علوم اجتماعی محسوب می‌شود و به صورت تخصصی مکمل درس‌های کاربرد جمعیت‌شناسی، جمعیت‌شناسی اقتصادی-اجتماعی و جمعیت‌شناسی ایران می‌باشد.

هدف کلی:

هدف کلی این درس معرفی و تشریح روش‌های تحلیل ایستایی‌شناسی جمعیت یا روش‌های تحلیل توزیع و ترکیب جمعیت و همچنین، روش‌های تحلیل پویایی‌های ذاتی و مکانی جمعیت شامل باروری، مرگ‌ومیر و مهاجرت می‌باشد.

اهداف عینی:

- **اهداف مفهومی:** آشنایی با مفهوم تحلیل جمعیت و اهمیت آن، آشنایی با روش‌های تحلیل ایستایی‌ها و پویایی‌های جمعیتی.
- **اهداف مهارتی:** کسب مهارت در زمینه روش‌های توصیف و مقایسه ترکیب و توزیع سنی و جنسی جمعیت، کسب مهارت در زمینه روش‌های تحلیل پویایی‌های جمعیتی از قبیل میزان و انواع آن، دیاگرام لگزیس، میزان‌های خام و اختصاصی، جدول عمر و سایر شاخص‌های مطالعه و اندازه‌گیری باروری، مرگ‌ومیر و مهاجرت.
- **اهداف نگرشی:** یافتن نگرش‌های دقیق و تحلیلی در زمینه مطالعه پدیده‌ها و وقایع جمعیتی.

مواد آموزشی:

در این درس علاوه بر امکانات اولیه، تنها نیاز به ویدیو پروجکشن می‌باشد.

محتوای درس:

هفته	تاریخ	موضوع	محتویات موضوع
۱	۱۴۰۰/۰۷/۰۴	معارفه و معرفی درس	معرفی درس و اهداف آن، منابع درس، تشریح آداب کلاس و شیوه ارزیابی
۲	۱۴۰۰/۰۷/۱۱	اهمیت تحلیل‌های جمعیتی	مروری بر ابعاد ایستا و پویای جمعیت و مقایسه عناصر تحلیلی آن‌ها، تحلیل جمعیت؛ توصیف، مقایسه و تبیین
۳	۱۴۰۰/۰۷/۱۸	توصیف یک توزیع یا ترکیب جمعیتی	قاعده اصلی توصیف، قاعده فرعی توصیف، توزیع درصدی و نسبت جنسی
۴	۱۴۰۰/۰۷/۲۵	روش‌های مقایسه دو توزیع یا ترکیب جمعیتی	توصیف جمعیت‌های مورد مقایسه، اختلافات درصدی، شاخص اختلاف نسبی، شاخص ناهمسانی
۵	۱۴۰۰/۰۸/۰۲	تعطیل رسمی	تعطیل رسمی
۶	۱۴۰۰/۰۸/۰۹	روش‌های تحلیل ترکیب سنی	توزیع فراوانی، درصدی و تجمعی سن، محاسبه جمعیت بر حسب گروه‌های سنی بزرگ، میانه سنی
۷	۱۴۰۰/۰۸/۱۶	کارگاه مشارکت در کلاس	پرسش و پاسخ، حل تمرین توسط دانشجویان
۸	۱۴۰۰/۰۸/۲۳	روش‌های تحلیل ترکیب سنی	مقایسه دو ترکیب سنی، نسبت وابستگی سنی
۹	۱۴۰۰/۰۸/۳۰	شاخص‌های مطالعه سالخوردگی جمعیت، هرم سنی	میانه سنی، درصد خردسالان، درصد سالخوردگان، نسبت سالخوردگان به خردسالان، آشنایی با هرم سنی
۱۰	۱۴۰۰/۰۹/۰۷	روش‌های تحلیل پویایی‌های جمعیتی	تعریف و فرمول و انواع میزان، دو نوع مطالعه و میزان
۱۱	۱۴۰۰/۰۹/۱۴	دیاگرام لگزیس	مطالعه طولی و میزان احتمالی، مطالعه مقطعی و میزان مرکزی

۱۲	۱۴۰۰/۰۹/۲۱	کارگاه مشارکت در کلاس	پرسش و پاسخ، حل تمرین توسط دانشجویان
۱۳	۱۴۰۰/۰۹/۲۸	معرفی و شناخت تفصیلی میزان (نرخ)	انواع اصلی میزان مرکزی؛ میزان‌های خام و اختصاصی، کاربردهای مختلف میزان، شیوه علامت‌گذاری در جمعیت‌شناسی
۱۴	۱۴۰۰/۱۰/۰۵	شاخص‌های تحلیلی مرگ‌ومیر	میزان‌های مرگ، رابطه میزان خام و اختصاصی سنی مرگ، استاندارد کردن میزان خام مرگ به روش مستقیم، میزان مرگ‌ومیر نوزادان
۱۵	۱۴۰۰/۱۰/۱۲	شاخص‌های تحلیلی باروری	روابط بین شاخص‌ها، میزان‌های استاندارد شده، سایر میزان‌های باروری
۱۶	۱۴۰۰/۱۰/۱۹	-----	-----

منبع اصلی درس:

- ۱) سرائی، حسن. (۱۳۸۸). روش‌های مقدماتی تحلیل توزیع و ترکیب جمعیت با تأکید بر ترکیب سنی جمعیت، چاپ دوم، تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.
- ۲) سرائی، حسن. (۱۳۸۱). روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت (با تأکید بر باروری و مرگ‌ومیر)، چاپ اول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

منابع کمکی برای مطالعه بیشتر دانشجویان:

- ۱) یوسف، فرحت و همکاران. (۱۳۹۶). روش‌های تحلیل جمعیت‌شناختی، ترجمه حاتم حسینی و میلاد بگی، چاپ اول، همدان: انتشارات دانشگاه بوعلی سینا.
- ۲) حسینی، حاتم. (۱۳۹۰). روش‌های جمعیت‌شناختی: تمرین‌هایی در جمعیت‌شناسی تحلیلی و کاربردی، چاپ اول، همدان: انتشارات دانشگاه بوعلی سینا.
- ۳) سیرینی واسان، کی. (۱۳۸۴). فنون اساسی تحلیل و کاربرد جمعیت‌شناسی، ترجمه محمدمامین کنعانی، مازندران: انتشارات دانشگاه مازندران.
- ۴) وانش، گیلام. جی و مارک. گ ترموت. (۱۳۸۳). مقدمه‌ای بر اصول و روش‌های تحلیل جمعیت‌شناختی، ترجمه حاتم حسینی و غلامرضا کهنسالی، همدان: انتشارات دانشگاه بوعلی سینا.
- ۵) اریاگا، ادوارد. (۱۳۷۸). روش‌های تحلیل جمعیت، ترجمه فاروق امین مظفری، تبریز: انتشارات احرار.
- ۶) زنجانی، حبیب‌الله. (۱۳۷۸). تحلیل جمعیت‌شناختی، چاپ اول، تهران: انتشارات سمت.

شیوه ارزیابی:

ردیف	عنوان	درصد نمره
۱	حضور منظم و سر وقت در کلاس (۲ نمره)	۱۰
۲	مشارکت در بحث‌های کلاس (۳ نمره)	۱۵
۳	فعالیت کلاسی (۵ نمره)	۲۵
۴	امتحان پایان ترم (۱۰ نمره)	۵۰

وظایف دانشجویان:

ردیف	شرح وظایف
۱	برای این درس هر دانشجو موظف به مشارکت فعال در کلاس در قالب حل مسائل و تمرینات معین می‌باشد.